

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput III. Innocent. III. (a) Nivernensi Episcopo, & N. Sancti Benigni
Divotien. & N. Teloci Abbatibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

ordin. & manebat talis clericus tanquam libertus orcinus, cum manumissus esset ut ordinaretur. In aliis autem servis à fidelibus pro redemptione animarum suarum in Ecclesia manumissis nullum etiam juspatronatus patronus retinebat, *l. 54. tit. 35. lib. 2. legum Longobard.* ibi: *Si quis servum, aut ancillam in Ecclesia, vel circa altare amodo liberum, vel liberam dimiserit, sic maneat ei libertas, sicut ei qui Fulfreal in quarta manu traditus, & Amundus factus est; nam qui Aldium facere voluerit, non eum ducat in Ecclesiam, nisi alio modo faciat qualiter voluerit, sive per chartam, sive qualiter ei placuerit.* Patrocinium tamen ita in Ecclesiam transibat, ut si aliquo casu revocaretur ita manumissus in servitute, non in dominium pristini domini, sed Ecclesie recideret, *l. 1. tit. 18. legum Aleman* ibi: *Si ancilla dimissa fuit per chartam, aut in Ecclesia, & postea seruo nupsit, Ecclesie ancilla permaneat.* Et si ita manumissi sine liberis decedebant, Ecclesia illis succedebat, *tit. 8. legum Ripuar.* Unde cum servus, de quo in presenti agitur, manumissus

esset, ut sacris Ordinibus initiaretur, nullum patronum habebat, atque ita ejus successio nulli deferabatur à jure: sed quia non constabat bona ab eo relicta intuitu Ecclesie fuisse acquisita, aliàs Ecclesie competere, juxta adducta in titulo de *peculio cleric* sed potius ab eo aliunde erant acquisita, & c. nisi manumissus esset in Ecclesia, patronus succederet; idè quia propter privilegium talis manumissionis patronus non occupat ea bona, jubent patres, ut in quatuor partes dividantur, quarum prima Episcopo, secunda Ecclesie, tertia pauperibus, quarta parentibus praestetur. Nec obstat canon 2. Concilii Tolet. 1. quia ibi Patres agunt de bonis, quae habebat libertus ante manumissionem, peculio videlicet, de quo ad libitum dominus disponere valet. Nec etiam refragatur alter canon 74. Concilii Tolet. 4. nam in eo agitur de libertis ex servis propriis Ecclesie manumissis, quibus Ecclesia succedit jure proprio, cum ex propria familia manumissi essent, & intuitu ejus omnia quaesissent.

CAPUT III.

Innocent, III. (a) *Nivernensi Episcopo, & N. Sancti Benigni Divotien. & N. Teloci Abbatibus.*

CUM dilectus filius N. Abbas de (b) Buxeria ad nostram nuper praesentiam accessisset, & pro causa, quam adversus venerabilem fratrem nostrum N. Episcopum (c) Eduen. habebat, ibidem diutius expectasset, tandem nuncius ejusdem Episcopi supervenit: quibus volentibus ad invicem litigare, venerabilem fratrem nostrum I. (d) Viterbien. Episcopum sancti Clementis Card. concessimus auditorem. Ipsis igitur in ejus praesentia constitutis, Abbas proposuit antedictus, quod cum N. Archipresbyter de Alerio se, ac sua ad participationem orationum monasterio de Buxeria pietatis intuitu obtulisset, quibusdam rebus suis usui suo simplici reservans, de manu cujusdam fratris ejusdem cenobii augmentationem (e) corosae, in signum illius oblationis accepit: & quod hanc concessionem hoc modo fecisset, & non suo nomine, sed nomine monasterii possideret, & monasterio quicquid acquireret, acquireret, saepe fuit in communi Capitulo protestatus. In hoc etiam publice per viginti annos ferè idem Archipresbyter, nullo contradicente, vel reclamante permansit, ita quod per publicam famam id omnibus notum fuerat. Nam Abbas de Buxeria, qui pro tempore fuerat, & ipsi monachi, rebus ipsius, non secus quam aliis rebus propriis monasterii, sciente Episcopo Eduen. qui pro tempore erat, & in nullo penitus reclamante, publice utebatur. Id autem quod mente compoti dictus Archipresbyter fecerat inter vivos, in ultima voluntate mente sanus, licet aeger corpore, confirmavit. Cumque idem Abbas, & monachi res sic legitime datas, & alias, quas Archipresbytero ipsi concesserant ad utendum, ad suum monasterium reducere vellent, praedictus Episcopus eis violentiam inferens, non solum res (f) Archipresbyteri, verum res ipsius monasterii occupavit, quas cum in bona pace repeterent ipsi, ut in rebus illis ei posset grassandi materia plenior indulgeri, Sedem Apostolicam appellavit, in Octavis B. Martini proximè praeteriti terminum appellationi praefigens. Contra praedicti nuncius Episcopi allegavit, quod quando illa donatio facta fuit, Archipresbyter erat positus extra mentem, ita quod cum interrogatus fuisset à monachis: Vis tu habitum suscipere monachalem? & respondisset: Volo; statim interrogatus ab alio: Vis tu esse afinus? respondit similiter: Volo; sicque praedicti monachi eum ad suum monasterium deportarunt: quod idem nuncius se obrulit probaturum. Praefatus liquidem Abbas, cum ad assertionem partis suae quosdam testes incontinenti produceret, nos ipsos recipi fecimus, & diligenter audiri, quorum attestaciones cum interloquendo decrevissemus publicari debere, quoniam super illis capitulis

pars Episcopi volebat testes producere, super quibus idem Abbas testes produxerat, ipsæque fuissent in publico recitatae, disputatione super attestationibus ipsis habita diligenti, multa fuere contra dicta testium allegata. Cùmque renunciatum fuisset à partibus, dictus Card. quæcumque fuerunt hinc inde proposita nobis, & fratribus nostris fideliter recitavit. Quibus auditis & cognitis sufficienter intelleximus esse probatum, quod dictus Archipresbyter agens in extremis velut ultimam exprimens voluntatem, asserit se, ac sua monasterio de Buxeria contulisse. Unde cùm requisitus esset ut conderet testamentum, respondit, se non posse (g) testari, quia se, & sua contulerat monasterio sæpedito. Et licet unus solus testis dixerit se vidisse, quando præfatus Archipresbyter se, & sua obtulit monasterio; quia tamen alii testes dixerunt, se audisse ipsum Archipresbyterum in Abbatis præsentia consistentem, & quod prædictum est, non tanquam sufficienter probantes, sed tanquam vehementer (h) adminiculantes, asserionem Abbatis plurimum adjuvabant. Quia verò pars Episcopi asserbat se velle probare quod dictus Archipresbyter in extremis laborans, tanquam phreneticus alienatus erat à mente, unde non valuit quod expressit: nos super his, & aliis, quæ fuerunt hinc inde proposita, cum fratribus nostris diligenti deliberatione habita, causam ipsam vobis sub hac forma duximus committendam, quod nisi prædictus Episcopus legitime comprobaverit sæpeditum Archipresbyterum suæ mentis (i) compotem non fuisse, cùm ultimam voluntatem expressit, super impetitione monasterii perpetuum ei silentium imponatur, & compellatur restituere monasterio quæcumque de bonis ipsius Archipresbyteri, vel etiam monasterii occupavit. Si verò legitime comprobaverit prædictum Archipresbyterum, quæ super ultima voluntate præmissa sunt, alienarà (k) mente dixisse, ad faciendam ei nomine parochialis Ecclesiæ, cujus administrationem gesserat dum vixisset, restitutionem bonorum, quæ ipsius Archipresbyteri fuerant, monasterium condemnatur, cùm idem Archipresbyter ab intestato decesserit: ipsique monasterio super impetitione Episcopi silentium imponatur. Nullis litteris obstantibus, præter assensum partium, &c. Quod si non omnes, &c. Tu frater Episcope cum eorum altero. Datum Romæ, &c. iv. Non. Jun.

N O T E.

1. (a) *Nivernens.* Ita restituo inscriptionem, & litteram hujus textus ex ipsis epistolis Innocentii III. editis à Cardinale Sireto, folio III. Nivernensis civitas Gallie, provincie suæ capit; ita dicta est à Niveri fluvio, qui in Ligerim fluit, ut referunt Casar lib. 7. cap. 10. Papius Mafonius in *descrip. Francia*, fol. 31. Habet Ecclesiam Cathedralē dicatam D. Cyro, cujus Præfulum catalogum referunt Democares in *lib. de sacrificio Missæ*, Chenu in *chron. Gallie*, fol. 250. Fratres Sarmathani *tom. 3. Gallie*, fol. 791. Guillelmo ejus Ecclesiæ Episcopo missa est præfens decretalis, de quo Fratres Sarmathani *tom. 3. Gallie*, fol. 791.
2. (b) *Buxeria.* Quod monasterium est Ordinis Cisterciensis, olim dictum Trium-fontium, de quo hæc Robertus Claudius in *sua Gallia* refert. [Buxeria cœnobium Cisterciensis Ordinis, diocesis Eduensis, olim Trium-fontium appellatum, juxta tria stagna ad Oscarum fluvium, anno 1130. die 13. Martii fundatum est ab Illustrissimis Burgundiæ Ducibus, ut nonnulli putant; sed alii probabilius Nobiles Domini de Somberone auctores illius existimant.] Aliqua de ipso monasterio refert Mantique *tom. 1. annalium Cisterciens.* anno 1130. cap. 6. Fratres Sarmathani *tom. 4. Gallie Christ.* folio 208.
3. (c) *Eduens.* Edua urbs celeberrima est Gallie, cujus populi clarissimi Celtarum vocantur à Mela *lib. 3. cap. 2.* Aufonio *parental.* 4. Ejus civitatis meminerunt Govelinus *lib. 2. de rebus D. D. Gonzal. in Decretal.* Tom. III. Pars I.

Pii Secundi, ibi: *In Burgundia sunt Edui, Celtarum ferè omnium quondam Principes.* Tacitus *l. b. II. annalium.* *Primi Edui Senatorum in urbe jus adepti sunt, darum id federi antiquo.* Sidonius *lib. 5. epist. 18.* Aymonius *lib. 1. cap. 5.* Casar *lib. 6. de bello Gallico.* Etiam dicta fuit Augulodunum, ut probant Fratres Sarmathani *tom. 2. Gallie Christiane*, fol. 25. Habet Ecclesiam Cathedralē D. Lazaro dicatam, cujus Præfulum seriem referunt Fratres Sarmathani *ubi supra*, Chenu in *chron. Gallie*, fol. 55. Galthero ejus Præfuli in præfenti refcribit Innocentius.

(d) *I. Viterbien.* Jannem videlicet Lombardum, qui creatus fuit Cardinalis tituli Sancti Clementis à Cælestino III. ut refert Ughellius *tom. 1. Italia sacra*, fol. 310. num. 10.

(e) *Augmentationem corona.* Quod erat signum oblationis sui, & rerum suarum, ut probat Cironius *ad tit. de donat.* non tamen idè fiebat ita oblati monachus, ut probavi in *cap. in præsentia*, de probat. ubi hæc verba illustravi.

(f) *Res Archipresbyteri.* Non intuitu Ecclesiæ acquisitas? nam de illis Archipresbyter disponere non poterat, unde ad Ecclesiam spectabant; sed de propriis, & patrimonialibus, in quibus cùm non haberet cognatos ab intestato venientes, Ecclesia succedebat, juxta supra adducta in *cap. 1.*

(g) *Non posset testari.* Non quia monachus esset, juxta tradita in *cap. 2. de testament.* sed quia non habebat bona, de quibus diserneret, cùm omnia secum monasterio obtulisset.

(h) *Adminiculantes.* Non enim de uno, sed de

de diverso deponerent, & ita adminiculantes dicuntur, & cum eis ita probavit Abbas oblationem; alias si unus testis tantum de confessione oblationis deponeret, & alius testis de oblatione ipsa non probasset sufficienter Abbas, ut exponit Cofta in l. si ex cautione, fol. 379. num. 2. C. de non numer. pecun.

7.

(i) *Comptem non fuisse.*] Quae negativa convertitur in affirmativam, ut probavi in cap. ad audientiam de probat.

(k) *Alienata mente dixisse.*] Furiosus enim non potest facere testamentum, l. neque; C. de codicil. §. furiosi; Instit. quibus non est permiffum facere testam. Donellus lib. 6. comment. cap. 5. Sesse tom. 1. decis. 56. Rodericus Suarez alleg. 1. In qua parte observandi sunt textus in l. 1. de suis & legit. hered. l. 15. §. filius, & §. ultimo, ff. de inoffic. l. filium 60. ff. de acquir. heredit. l. 17. §. si impubes, ff. de instit. act. & alii, quos adduxi in cap. 1. de testam.

TITULUS XXVIII.

De Sepulturis.

CAPUT I.

(a) Leo III.

NOs instituta majorum Patrum considerantes, statuimus, unumquemque in majorum suorum sepulchris jacere, ut Patriarcharum exitus docet. Nulli tamen negamus propriam eligere sepulturam, & etiam alienam. Dominum enim & magister alienam elegit ut propriam. Sed quia dignus est operarius mercede sua, tertiam (b) partem sui iudicii illi Ecclesiae dari censemus, in qua ecclesiae pabulo refici consuevit, ut juxta Apostolum sint consolationum focii, ut fuerint passionum: & sic demum ubicunque libitum fuerit, eligat sepulturam. Aliter ne fiat, auctoritate Domini nostri, qui per Prophetas locutus est dicens: Ne transgrediaris terminos antiquos, quos posuerunt patres tui, sub anathematis vinculo detestamur; & contradicimus.

NOTAE.

(a) *Leo III.*] Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc tit. cap. 3. & post Concilium Lateran. sub Alexandro III. p. 43. de sepultur. cap. 2. & ex epistola Leonis III. textum hunc citant Antonius Augustinus in notis ad 1. collect. in dicto cap. 2. Cironius in parat. ad hunc titulum. Nicolaus Lemaitre de iuribus Episcop. lib. 2. cap. ult. Unde cum in aliqua ex epistolis ipsius Pontificis editis à Vinio tom. 2. Conciliorum, Baronio tom. 9. anno 796. & 799. non reperitur, credo deductum esse ex aliqua epistola, quae temporis injuria perierit. Leo III. creatus fuit Pontifex die 26. Decembris anno 795. & Ecclesiam rexit usque ad annum 816. ut referunt Baronius, & Corjolanus in eodem anno, Ludovicus à Sancto Carolo in Biblioth. Pontificia, verbo Leo tertius.

(b) *Tertiam partem.*] De qua portione patriarchali agemus infra, in cap. in nostra, hoc titulo.

COMMENTARIUM.

^{2.} *Conclusio traditur & probatur.*] EX hac Leonis epistola sequens communiter deducitur assertio: Unusquisque sibi potest eligere sepulturam ubicunque voluerit; decedens autem sine electione, in majorum suorum sepulchro est sepeliendus. Probant eam textus in cap. Ebron. cap. unaqueque, cap. ubicunque, cap. placuit, 13. quest. 2. cap. ult. in princip. 16. 9. 1. cap. 3. cap. de uxore, in princip. & §. 1. hoc tit. cap. nimis, §. 1. de excess. Pralat. cap. plerique, de pacis, cap. ut privilegia, de privileg. cap. cum quis, cap. is qui, cap. final. hoc tit. in 6. cap. 1. de pactis, eodem lib. Clement. dudum, §. verum, hoc tit. Clement. final. §. final. de penis, cum aliis congestis à Crespetio in summa, verbo Sepultura. Consonat lex 5. tit. 13. partit. 1. Illustrant ultra laudatos in praesenti à Garaña, & Barbofa, idem Barbofa lib. 2. juris Eccles. cap. 10. num. 10. & de offic. Paroch. cap. 26. Petrus Gregorius lib. 1. partit. tit. 17. cap. 5. & lib. 2. synagm. cap. 13. num. 6. & lib. 33. cap. 23. Vigel. in method. jur. can. fol. 451. Tondus resol. canonic. cap. 115. Valenzuela consil. 18. Basilius de matrim. lib. 5. cap. 13. §. 2. Parladorius different. 66. §. 3. Fragolo de regim. Christ. Resp. 3. p. lib. 5. §. 17. num. 529. Zerda in iudicib. tom. 1. cap. 8. vers. 1. fol. 391. Cabreris lib. 2. de metr. cap. 5. num. 85. P. Mendo de iure academ. lib. 3. quest. 50. Frances de Eccles. Cathed. cap. 17. Murga tom. 2. disquisit. mor. tract. 8. disquisit. 1. cum sequent. Alteserra lib. 1. disquisit. cap. 12.

Sed hac assertio difficilis redditur ex sequenti juris consideratione; nam si testator eligat sepulturam